

Sükür

Bakara-172. Ey iman edenler! Size verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yeyin, eğer siz yalnız Allah'a kulluk ediyorsanız O'na şükredin.

İbrahim-7. "Hatırlayın ki Rabbiniz size: Eğer şükrederseniz, elbette size (nimetimi) artıracam ve eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir! diye bildirmişti."

Araf-16-17. İblis dedi ki: Öyle ise beni azdırmama karşılık, and içerim ki, ben de onları saptırmak için senin doğru yolunun üstüne oturacağım. "Sonra elbette onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından,ollarından sokulacağım ve sen, onların çocuklarını şükredenlerden bulmayacaksın!" dedi.

Al-i imran-145. Hiçbir kimse yok ki, ölümü Allah'ın iznine bağlı olsun. (Ölüm), belli bir süreye göre yazılmıştır. Her kim, dünya nimetini isterse, kendisine ondan veririz; kim de ahiret sevabını isterse, ona da bundan veririz. Biz şükredenleri mükâfatlandıracağız.

HADİS...

* Efendimiz (s.a.s.) buyuruyorlar ki: "Mümine şaşarım. Çünkü her gelişme onun hakkında hayırlıdır. Eğer iyi bir şeyle karşılaşır da şükrederse bu iyilik onun hakkında hayır olduğu gibi eğer uğradığı kötülük karşısında sabrederse bu da onun hakkında hayır olur."

* Hz. Hasan (r.a.) rivater ettiğine göre peygamber efendimiz (s.a.s.) buyuruyor ki, "Allah kuluna, küçük veya büyük bir nimet verirse, kul bu nimete karşılık Elhamdulillah derse kendisine elde ettiğinden daha iyisi verilir."

* Enes bin Malik (r.a.) rivayet ettiğine göre peygamber Efendimiz şöyle buyurur: "Allah, yemeğini yedikten ve içeceğini içtikten sonra bu nimetlere karşılık şükreden kulundan kesinlikle razı olur."

* Esmâ binti Yezid'in (r.a.) rivayet ettiğine göre peygamber Efendimiz şöyle buyurur: "Aziz ve celil olan Allah, kıyamet günü eski yeni bütün insanları bir araya toplayınca herkes tarafından işitilen şöyle bir ses duyulur: "bu gün burada toplananlar, Allah keremine kimlerin öncelikle layık olduklarını göreceklerdir. Vücutlarını yataklarından uzaklaştırıp ibadet etmeye kalkanlar kalksınlar" Bu çağrı üzerine ayağa kalkanların az olduğu görülür.

Arkasından aynı ses "ticaretin ve alış-verişin Allah'ı zikretmekten alıkoymadığı kimseler ayağa kalksın" diye seslenir. Bu çağrı üzerine az sayıda kimsenin ayağa kalktığı görülür. Daha sonra aynı ses "rahatta ve darlıkta Allah'a hamd edenler ayağa kalksınlar" diye seslenir. Bu çağrı üzerine de az sayıda kimsenin ayağa kalktığı görülür. Arkasından mahşerde toplanmış olan diğer insanlar hesaba çekilir."

* Bir gün Hz. Aişe (r.a.) validemize "ey Aişe! Resulullah'ın (s.a.s.) can çekici hallerinden gördüğünü bize haber verir misin diye sorulduğunda; Hz. Aişe hüngür hüngür ağladı ve şöyle devam etti: "O'nun hangi durumu can çekici değildi ki? O bir gece bana geldi. Beraberimde yatağıma girdi. Bedenime dokunacak şekilde bana yaklaştı. Sonra:

"Ey Ebu Bekir'in kızı! Rabbime ibadet etmem için bana izin verir misin?" dedi. Ben de:

"Ey Allah'ın Resulü! Ben sana yakın olmayı isterim. Fakat izin verdim" dedim.

Kalktı; su kavasına varıp abdest aldı. Bolca su kullandıktan sonra namaza durdu. Göğsünü islatacak kadar ağladıktan sonra rüku'ya varıp ağladı. Ve Bilal gelip sabah namazını haber verinceye kadar bu durumu devam etti. Kendisine:

"Ey Allah'ın Resulü! Senin gelmiş ve gelecek bütün günahlarının hepsini Allah bağışlamıştır. O halde neden ağlıyorsunuz?" dediğim zaman:

"Allah'a çok şükreden bir kul olmayayım mı? Neden böyle yapmayayım? Halbuki yüce Allah Kur'an'ında üzerime şu ayeti indirmiştir:

"Göklerin ve yerin yaratılışında gecenin ve gündüzün gidip gelişinde elbetteki akıllı selim sahipleri için ibret verici deliller vardır" (Al-i imran 190)

PIRLANTA SERİSİ...

Görülen herhangi bir iyiliğe karşı gösterilen memnûniyet ve minnettarlık ma'nalarına gelen şükür; istilahta, insana bahşedilen duygu, düşünce, âzâ ve cevârihi yaratılış gayeleri istikametinde kullanmaya denir ki; kalple, lisanla, îfâ edilebileceği gibi bütün uzuvlarla da yerine getirilebilir.

Lisanla şükür; vehmî bütün güç, kuvvet ve ihсан kaynaklarını nefyederek her türlü lütûf ve nimetlerin Allah'tan geldiğini kabul ve itirafı gerçektir.

Kalple şükür; zâhir ve bâtin bütün nimetleri, bu nimetlerden yararlanmayı Allah'tan bilip hayatını bu anlayışa göre yönlendirilmesi, şekillendirilmesidir.

Cevârih ile şükre gelince, o, her uzun ve her latifeyi yaratılış gayesi istikametinde kullanmak ve onlara mahsus kulluk vazifelerini yerine getirmekten ibaret sayılmıştır.

Ayrıca, lîsânın şükürünü evrâd u ezkâr, kalbin şükürünü yakîn ve istikamet, cevârihin şükürünü de ibadet u tâat şeklinde yorumlayanlar da olmuştur. O'nun böyle bütün bir îmân ve ibadete taallukundan ötürüdür ki, O'na îmân-ın yarısı nazariyla bakmış, kendi şümûlü içinde sabırla müsterek mütâlâa etmişlerdir.

Allah, kelâmında pek çok defa şükür emretmiş ve onu: ve gibi âyetleriyle emrin ve halkın gayesini göstermiş; göstermiş ve: " -Eğer şükrederseniz ben de nimetimi artırırım; şayet nankörlük yaparsanız, biliniz ki azabım çok şiddetlidir"(İbrahim, 14/7) fermanı ile şükredenlere mükâfat vaadinde, küfrân-ı nimetde bulunanları da cezalandıracağı tehdidinde bulunmuştur. Bundan başka O, kendisine "Şekûr" demiş ve bütün nimetlerin asıl kaynağına ulaşma yolunu da şükre bağlamıştır; bağlamış ve bu mevzuun dolu dizgin şehsuvarlarından Hz. İbrahim'i: " O'nun nimetlerine karşı şükürle gerilmiş"(Nahl, 16/121) sözüyle;

Hız. Nuh'u da: "-Şüphesiz, o, şükürle oturup kalkan sadık bir bende idi" (İsrâ, 17/3) beyanı ile tebci ve takdir etmiştir. Şükür önemli bir amel ve kıymetli bir sermaye olmasına rağmen "-Kullarımdan şükredenler pek azdır" (Sebe, 34/13) fehvasınca, hakîki ma'nâda âmilî fazla olmayan bir ameldir. Gerçi, "- Rabbime çok şükreden bir kul olmayayım mı!" duygusuyla kıvrım kıvrım kıvrananlar ve bütün ömürlerini şükür kuşağında geçirenler de vardır ama, yine de sayıları oldukça azdır.

Evet, İnsanlığın İftihar Tablosu Şükür Kahramanı, değeri çok yüksek, âmilî çok az bu önemli amelin en önde geleniydi. O, oturur-kalkar şükreder ve yanına gelenlere de şükür tavsiyesinde bulunurdu. " -Allahım! Seni anmam, Sana şükredebilmem ve Sana ibadetlerin en güzeliyle yönelebilmem için bana yardım et." O'nun sabah akşam dilinden düşürmediği nurlu sözlerindendi.

Şükür, nimete mazhar olanı onu verene karşı iki büklüm olması, sevgi ve alâka ile O'na yönelmesi, bütün mazhariyetlerini itiraf etmesi ise, yukarıdaki peygamber sözü bu hususların en kestirmeden ifadesi sayılır.

Hakîkî şükür, nimetin tam bilinmesiyle gerçekleşir; zira nimetin kaynağı ve onu verenin takdir edilmesi büyük ölçüde nimetin bilinmesine bağlıdır. Nimetin bilinmesinden kabûlüne, ondan da Cenâb-ı Hak'a yönelmeye uzanan çizgide îmân ve İslâm'ın hazırlayıcılığı, Kur'ân'ın belirleyiciliği üzerinde her zaman durulabilir

Ayrıca şükürün esasını teşkil eden hususlar itibâriyle onu şu üç bölüm içinde mütâlâa etmek de mümkündür :

1- Herkes tarafından nimet olduğu kabul edilen, avam-havas, müslim-gayr-i müslim herkesin sevip arzu ettiği nesnelere karşı şükür ki açıktır, üzerinde fazla durmaya değmez.

2- Zâhiren bir kısım sevimsiz şeylere karşı şükür ki, dış yüzü itibâriyle ağır, îfâsı zor ve ancak hadiselerin perde arkasına muttali olanlara Allah'ın lütûfudur ve rıza televvünlüdür.

3- Hayatlarını mahbûbiyet yörüngesinde sürdürenlerin şükürdür ki, nimetlere hep nimeti veren açısından bakar, O'nun büyüklüğüyle lütûfları, ihسانları duyar ve ömürlerini şuhûdun engin hazları içinde geçirirler.. kullukları ayrı bir zevk zemzemesi, gönül hayatları ayrı bir aşk u şevk tûfânı ve Hak'la münasebetleri ayrı bir temkin disipliniyle şuhûdun engin hazları içinde.

Böyleleri, sürekli mevcudu bağlama ve mefkudu avlama peşindedirler. Elde ettikleri mukaddes ve akdes feyizlerle her an daha bir renklenip, derinleşip yollarına devam ederken, nazar ağırları da her an ayrı ayrı vâridlerle dolar ve taşar..

RİSALE...

...Kur'ân-ı Hakîm, nasıl ki şükürü netice-i hilkat gösteriyor. Öyle de, Kur'ân-ı kebîr olan şu kâinat dahi gösteriyor ki, netice-i hilkat-i âlemin en mühimi şükürdür. Çünkü, kâinata dikkat edilse görünüyor ki, kâinatın teşkilâtı şükürü intaç edecek bir surette, herbir şey bir derece şükre bakıyor ve ona müteveccih oluyor. Güya şu şecere-i hilkatin en mühim meyvesi şükürdür. Ve şu kâinat fabrikasının çıkardığı mahsulâtın en âlâsı şükürdür.

Çünkü, hilkat-i âlemde görüyoruz ki, mevcudat-ı âlem bir daire tarzında teşkil edilip, içinde nokta-i merkeziye olarak hayat hâlk edilmiş. Bütün mevcudat hayatabakar, hayata hizmet eder, hayatın levazimatını yetiştirir. Demek, kâinatı hâlk eden Zat, ondan o hayati intihap ediyor.

Şükürün mikyâsı kanaattir ve iktisattır ve rızadır ve memnuniyettir. Şükürsüzlüğün mizanı hısrır ve israftır, hümrümlüktür, haram-helâl demeyip rast geleni yemektir.

ÜÇ CİHETLE ŞÜKÜR

Her bir azamızı için Cenab-ı Hakk'a üç cihetle şükürle mükellefiz. Bunlardan birincisi, o azanın gördüğü vazifeler ve onunla edindiğimiz istifadeler cihetyledir. İkincisi: o azanın bedenimizde bulunduğu yeri itibariyledir. Üçüncü cihet ise, her bir azanın bizim için aynı zamanda bir zinet oluşu noktasıdır.

Mesela, O Hakim-i Mutlak bize göz nimetini ihsan etmekle beraber gözlerimizi ayaklarımızın veya koltuğumuzun altında yaratsaydı, o nimetlerden ne derece istifade edebilirdik.? Bu hale göre böyle bir nimete mazhar olmanın şükürü yanında; gözlerimizin yüzümüzde ve yüzümüzün de bedenimizin en münasip yerinde bulunması cihetiyle de ayrıca şükretmemiz lazım geliyor.

Diğer taraftan, o Hakim-i Mutlak bize kokular alemini temaşa için ihsan ettiği burun nimetini, yine yüzümüzde ve hali hazır yerinde yaratmakla beraber, burnumuzun boyunu bir karış kadar uzun etseydi, bu defa da bu azamızı bizim için bir zinet olmaktan çıkardı. O halde, azalarımızın zinet olma vechini de unutmamalı ve o noktadan da şükürümüzü edaya çalışmalıyız

NÜKTELER...

ŞÜKÜR NASIL ÖDENİR

Hiz. Musa (a.s.), bir münacatında:

- "İlahi, atamız Âdem'i kendi yed-i kudretinle yarattın, ona şu,şu...nimetleri verdin. O, bunun şükürünü nasıl ödedi?" diye sordu. Allahu Teala da:

- "Bütün bunların benden olduğunu bilmek ve hiçbir zaman bunu unutmamak suretiyle..." buyurdu.

Demek ki, nimetlerin Allah'ın olduğunu idrak etmek, manevi bir şükürdür.

AĞLAYAN KAYA

Peygamberlerden biri, bir gün yolda giderken küçük bir kaya parçası görür, kaya durmadan su sızdırmaktadır. Peygamber bu duruma şaşar. Bu sırada kaya parçası Allah'ın izniyle dile gelerek Allah'ın "... yakıtı, insan ve taş olan cehennem ateşinden sakının. Çünkü o ateş kâfirler için hazırlanmıştır." (Bakara 24) mealindeki ayetini duyduğundan beri o korku ile hep ağlıyorum" der.

Bunun üzerine peygamber Allah'a yalvardı da o kaya parçasını cehennemden bağışlattı. Fakat bir müddet sonra aynı kaya parçasının yanına vardığında onu yine aynı şekilde ağlar durumda bulur. Ona "peki, şimdi niye ağlıyorsun" diye sorar. Kaya parçası ona " o zamanki ağlamam korkudandı. Şimdi ise şükür ve sevinç gözyaşı döküyorum" diye cevap verir.

İnsan kalbi de taş gibidir, hatta belki de taştan bile daha katıdır. Bu katılık ancak hem korku hem de şükür halinde ağlayarak giderilebilir.

YOK İKEN VAR OLMA NİMETİ

Cemaatiyle Horasan sokaklarında yürüyen Bayezid'in arkasından bir köpek yaklaşır, kendisini yolda geçmek ister. Talebeleri buna izin vermek istemezler. Bunu fark eden büyük veli, cemaatini durdurur, köpekle yüz yüze gelir, şöyle bir müddet bakışır, sonra yol verir, köpek gider. Talebeler lüzumsuz bir yol veriş şeklinde düşünürlerken büyük veli durumu izah eder.

- Bu köpek bana ne dedi biliyor musunuz?

- Hayır bilmiyoruz.

- Dinleyin öyleyse, bana ilham ettiği hakikati köpek dedi ki:

- "Ey Bayezid, ezelde senin hangi faziletin vardı ki, sana insan cübbesi giydirdi, benim de hangi günahım vardı ki bana köpek postu layık gördü?" Ben dedim ki:

- "Doğru söylüyorsun. Ezelde benim herhangi bir meziyetim yoktu ki bana insan sureti giydirdin, senin de herhangi bir günahın mevcut değildi ki sana köpek postunu layık görsün. Bu tamamen bir ilahi taktir meselesidir. Taktir böyle tecelli etmiş. Yoksa sendeki şu postu bana, bendeki şu cübbeyi de sana layık görebilirdi yaratan!" Köpek dedi ki:

- Öyle ise, ezeldeki eşitsizliğimizi düşünerek bana yol ver. Mutlaka önde gitmen gerekmediğini düşün.

Ben de ona yol verdim, önde gitmeyi zaruri görmedim.

Ey sahip olduğu nimetten habersiz müşteki insan ! senin hangi meziyetin vardı ki, sana insan sureti vermiş, şuna da köpek postunu layık görmüş. Aslında sen bu posta bürünebilirdin, o da senin bu suretine girebilirdi. Bunu neden düşünmüyor, başlı başına bir nimet içinde olduğunu neden hatırlamıyorsun da, ille de ayağının altına halılar, sırtına çaputlar, cebine madeni ve kağıt parçaları arıyor, bunlarla bir nimete mazhar olduğunu vehmediyorsun? Bundan önceki esas nimeti hiç aklına getirmiyorsun. Bu nankörlük değil de nedir?

BAŞKALARININ ACIDIĞI HALE, O ŞÜKREDİYORDU

Adamın biri, Muhammed bin Vasi Hz.'lerinin bacağına gördüğü bir yaradan dolayı: "- sana acıyorum" demişti. Muhammed bin Vasi de ona şu manalı cevabı vermişti:

-Ben de, bu yaranın gözümde çıkmadığına şükrediyorum...

NİMETİ GÖRMEK

Şeyh Sadî, ayakkabısız kalmış. Ayakkabı alacak parası da yokmuş. Can sıkıntısı ile Kufa Camii'ne gitmiş. Caminin önünde ayaksız bir dilenci görünce, ayakkabısız ayaklarına bakıp şükretmiş.

İnsanın kendisine ait hiçbir sermayesi yoktur. O da herhangi bir zerre gibi sonradan yaratılmıştır, o da sair mahluklar gibi hiçbir şey yaratamaz. Ona verilenlerin hepsi lütuf ve ihsandır.

İnsan, sahip olduğu maddî nimetler açısından kendisinin gerisindekilere bakıp şükretmeli, manevî durumu kendisinden iyi olanlara bakıp kulluğunu artırmaya azmetmelidir.

Zira şikayet için hiçbir haklı sebebi yok, şükür için sebebi çoktur.